

Sosiaali- ja terveysvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle vammaispalvelulain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaantulon lykkäämistä koskevaksi lainsäädännöksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle vammaispalvelulain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaantulon lykkäämistä koskevaksi lainsäädännöksi (HE 9/2023 vp): Asia on saapunut sosiaali- ja terveysvaliokuntaan mietinnön antamista varten. Asia on lisäksi lähetetty perustuslakivaliokuntaan lausunnon antamista varten.

Lausunto

Asiasta on annettu seuraava lausunto:

- perustuslakivaliokunta PeVL 1/2023 vp

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- hallitussihteeri Kirsi-Maria Malmund-Laakso, sosiaali- ja terveysministeriö
- erityisasiantuntija Kaarina Tuokko, sosiaali- ja terveysministeriö
- apulaisoikeusasiamies Maija Sakslin, eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia
- lapsiasiavaltuutettu Elina Pekkarinen, Lapsiasiavaltuutetun toimisto
- vanhusiasiavaltuutettu Päivi Topo, Vanhusiasiavaltuutetun toimisto
- ylitarkastaja Emmi Hanhikoski, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira)
- lakimies Maija Voutilainen, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL)
- johtava juristi Sami Uotinen, Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy
- erityisasiantuntija Jaana Viemerö, Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy
- sektorijohtaja Erkki Penttinen, Pohjanmaan hyvinvointialue
- hyvinvointialuejohtaja Kirsi Varhila, Satakunnan hyvinvointialue
- toimialajohtaja Kirsi Leväpelto, Vantaan ja Keravan hyvinvointialue
- vaikuttamistoiminnan asiantuntija Sari Valjakka, Autismiliitto ry
- puheenjohtaja Jukka Sariola, Hengitystuki ry
- juristi Henrik Gustafsson, Invalidiliitto ry
- juristi Saara Kokko, Kehitysvammaisten Tukiliitto ry
- järjestöpäällikkö Annina Heini, Kynnys ry
- johtava asiantuntija Esa Iivonen, Mannerheimin Lastensuojeluliitto ry
- erityisasiantuntija Päivi Kiiskinen, SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry

Valiokunnan mietintö StVM 2/2023 vp

- toiminnanjohtaja Anu Uhtio, Suomen Reumaliitto ry
- puheenjohtaja Sari Kokko, Vammaisfoorumi ry

Valiokunta on saanut kirjalliset lausunnot:

- valtiovarainministeriö
- yhdenvertaisuusvaltuutettu Kristina Stenman, Yhdenvertaisuusvaltuutetun toimisto
- Pohjois-Karjalan hyvinvointialue
- Kehitysvammaisten Palvelusäätiö
- Heta - Henkilökohtaisten Avustajien Työnantajien Liitto ry
- Kehitysvammaliitto ry
- Lihastautiliitto ry
- Neuroliitto ry
- Näkövammaisten liitto ry
- SAMS - Samarbetsförbundet kring funktionshinder rf

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi vammaispalvelulakia, kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain muuttamisesta annettua lakia, sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain muuttamisesta annettua lakia, mielen-terveyslain 19 ja 22 §:n muuttamisesta annettua lakia ja Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain 18 §:n 1 momentin 4 kohdan kumoamisesta annettua lakia. Esityksen mukaan kaikki lait siirrettäisiin tulemaan voimaan 1.10.2023 asemasta 1.1.2025. Siirto perustuu Petteri Orpon hallituksen ohjelmaan, mutta hallitusohjelmassa mainittu 1.10.2024 sijaan hallitus esittää uudeksi voimaantulopäiväksi 1.1.2025.

Muutos mahdollistaisi vammaispalvelulain soveltamisalan tarkentamisen hallitusohjelmassa edellytetyllä tavalla ennen lakien voimaantuloa erikseen annettavalla esityksellä siten, että vammaispalvelulaki säilyisi vammaisille henkilöille tarkoitettuna erityislakina. Tämä turvaisi yksilöllisen tarpeen mukaiset palvelut vammaisille henkilöille ja varmistaisi hyvinvointialueiden rahoitusperiaatteen toteutumisen.

Esitys liittyy valtion vuoden 2023 toiseen lisätalousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan ennen 1.10.2023.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Ehdotetun vammaispalvelulain ja kehitysvammalain sekä niihin liittyvien eduskunnassa viime vaalikauden lopussa yksimielisesti hyväksytyjen lakien voimaantuloajankohdan siirtämisen tavoitteena on hallituksen esityksen perustelujen mukaan varata aikaa uuden vammaispalvelulain (675/2023) soveltamisalaa koskevien säännösmuutosten valmistelulle sekä vaikutusten arvioinnille.

Valiokunnan mietintö StVM 2/2023 vp

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan asiantuntijakuulemisessa osa asiantuntijoista piti voimaantulon siirtoa ongelmallisena, koska uusi vammaispalvelulaki parantaa vammaisten henkilöiden palveluja ja saattaa vammaispalveluja koskevan lainsäädännön paremmin vastaamaan kansainvälisten ihmisoikeussopimusten, kuten YK:n vammaisyleissopimuksen, vaatimuksia. Osa voimaantulon siirtämisestä vastustaneista asiantuntijoista piti lain soveltamisalan täsmentämistä tarpeellisenä, mutta katsoi, että täsmentäminen olisi mahdollista ja tarkoituksenmukaista valmistella lain voimaantulon ja soveltamisesta saatujen kokemusten jälkeen.

Osa asiantuntijoista puolestaan katsoi, että voimaantulon siirtäminen on välttämätöntä soveltamisalan tarkentamiseksi ja vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuuden turvaamiseksi. Lisäksi asiantuntijakuulemisessa osa hyvinvointialueista piti voimaantulon siirtämisestä tarpeellisenä, jotta hyvinvointialueilla olisi riittävä aika toimeenpanna uudessa vammaispalveluissa säädetyt palvelut. Hallituksen esityksen perustelujen mukaan esityksen taustalla on tarkoitus varmistaa, että vammaispalvelulain soveltamisala turvaa vammaisten henkilöiden oikeuden saada tarvitsemansa palvelut ja että hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain (617/2021) 9 §:n mukainen rahoitusperiaate toteutuu.

Vuoden 2024 alusta voimaan tuleva laki sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta (741/2023) muuttaa palvelujen rekisteröintikäytäntöjä. Valviran lausunnon mukaan uuden vammaispalvelulain voimaantulon siirtämisellä voidaan varmistaa palvelujen tuottajien yhdenmukainen kohtelu lupaviranomaisessa, kun kaikki palvelut rekisteröidään sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain mukaisesti.

Hallituksen esityksen ja saamansa selvityksen perusteella sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää lain voimaantulon siirtoa 1.1.2025 saakka perusteltuna ja kannattaa lakiehdotusten hyväksymistä muuttamattomina.

Perustuslakivaliokunta kiinnittää lausunnossaan (PeVL 1/2023 vp, kappale 7) erityistä huomiota siihen, että hallituksen esityksen perustelujen mukaan nykyisen vammaispalvelulainsäädännön ei arvioida täyttävän täysin esimerkiksi YK:n vammaissoleksimuksen vaatimuksia (HE 9/2023 vp, s. 14). Lisäksi perustuslakivaliokunta kiinnittää huomiota siihen, että lapsen oikeuksien yleissopimusta valvova YK:n lapsen oikeuksien komitea (Committee on the Rights of the Child, CRC) on vastikään antanut Suomelle suosituksia sopimuksen täytäntöönpanosta lasten oikeuksien edistämiseksi osana sopimuksen määräaikaissäraportointia (kappale 8).

Perustuslakivaliokunnan lausunnon (kappale 9) mukaan perustuslain 22 §:ään kytkeytyvät syyt siten enemminkin puoltaisivat vammaispalvelulain voimaantuloa alkuperäisen aikataulun mukaan kuin voimaantulon lykkäämistä. Perustuslakivaliokunta kiinnittää lisäksi huomiota siihen, etteivät voimaantulon lykkäämiselle esitetyt perustelut (perustuslakivaliokunnan valtiosääntöoikeudellisten huomautusten perusteella muotoillun soveltamisalasäännöksen uudelleenarviointi ja lakien vaikutusarvion puutteellisuus) ole kokonaan ongelmattomia perusteita jo hyväksytyn lain voimaantulon lykkäämiselle. Perustuslakivaliokunnan mielestä ei ole kuitenkaan osoitettavissa, että voimassa olevaan oikeustilaan sisältyisi niin merkittäviä perustuslaillisia ongelmia, että uuden vammaispalvelulain voimaantulon suhteellisen lyhytaikaista siirtämistä ei voitaisi tällä perusteella käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Valiokunnan mietintö StVM 2/2023 vp

Lasten ja nuorten vammaispalvelut

Perustuslakivaliokunta kiinnittää lausunnossaan (kappale 11) erityistä huomiota lasten ja nuorten palveluja koskevien säännösten voimaantuloon. Hallituksen esityksessä lapsen oikeuksien kannalta tärkeiden säännösten voimaantuloa ehdotetaan siirrettäväksi, vaikka esityksen perusteluista ei käy ilmi, että vammaispalvelulain voimaantulon lykkäämisen taustalla olisi tarkoitus ehdottaa muutoksia lasten palveluja koskeviin erityisiin säännöksiin. Perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaan lain voimaantulon lykkääminen voi vaikuttaa merkittävästi lasten ja nuorten oikeuksien toteutumiseen. Perustuslakivaliokunta pitää sen vuoksi välttämättömänä, että sosiaali- ja terveysvaliokunta selvittää, voiko lapsen oikeuksiin vaikuttavaa sääntelyä tulla voimaan vammaispalvelulain aikaisemmin kaavailtuna voimaantuloajankohtana tai muuna nyt ehdotettua olennaisesti aikaisempaan ajankohtana. Myös sosiaali- ja terveysvaliokunnan asiantuntijakuulemisessa osa lausunnonantajista piti voimaantulon siirtoa ongelmallisena erityisesti lasten oikeuksien toteutumisen kannalta.

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan sosiaali- ja terveysministeriöltä saaman selvityksen mukaan vammaispalveluja koskevan lainsäädännön uudistaminen on kokonaisuus, josta ei ole tarkoituksenmukaista erottaa osaa säännöksistä tulevaksi voimaan ennen uuden lain soveltamisalan tarkentamista. Selvityksen mukaan uuteen vammaispalvelulakiin sisältyy useita yksinomaan lapsia koskevia säännöksiä, mutta lasten oikeuksia vahvistava sääntely kytkeytyy kiinteästi kokonaisuuteen eikä ole sellaisenaan erotettavissa tai siirrettävissä voimassa olevaan lainsäädäntöön. Selvityksen mukaan uuden vammaispalvelulain lapsia koskevat säännökset ja nykyisin voimassa olevan lain säännökset eivät ole myöskään lähtökohtaisesti sovitettavissa yhteen.

Ennen uuden vammaispalvelulain voimaantuloa vammaispalvelut järjestetään vammaisille lapsille ja nuorille voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti. Hallituksen esityksen ja ministeriöltä saadun selvityksen mukaan vammaisille henkilöille ja heidän läheisilleen voimaantulon siirtämisestä aiheutuvia kielteisiä vaikutuksia lieventää osittain hallitusohjelmakirjaus, jonka mukaan syksyllä 2023 käynnistetään määräaikainen ohjelma, jossa panostetaan lasten ja nuorten neuropsykologisten häiriöiden kuntoutukseen ja kuntoutuspalveluihin Kansaneläkelaitoksen harkinnanvaraisen kuntoutuksen kautta, kunnes uusi vammaispalvelulaki on saatu voimaan. Valiokunta pitää ohjelman pikaista käynnistämistä välttämättömänä, koska uuden vammaispalvelulain voimaantulon siirto myöhentää muun muassa monien autismi- ja neurokirjoon kuuluvien lasten ja nuorten pääsyä tarpeellisten palvelujen ja tuen piiriin (*Valiokunnan lausumaehdotus 2*).

Valiokunta toteaa, että ottaen huomioon käsiteltävänä olevan lain suunniteltu voimaantulo ennen 1.10.2023, valiokunnalla ei ole ollut käytettävissä olevan ajan asettamissa rajoissa mahdollisuuksia selvittää ministeriöltä saatua selvitystä laajemmin lapsia koskevan sääntelyn voimaantulon aikaistamista. Valiokunta toteaa, että uuden lain voimaantulon myöhentämisellä 15 kuukaudella on lapsuudessa ja nuoruudessa ajallisesti merkittävämpi vaikutus kuin aikuisuudessa. Valiokunta pitää tärkeänä, että sosiaali- ja terveysministeriö arvioi uuden vammaispalvelulain valmistelun yhteydessä, onko mahdollista aikaistaa lapsia koskevaa sääntelyä.

Valiokunnan mietintö StVM 2/2023 vp

Lopuksi

Valiokunta kiinnittää perustuslakivaliokunnan (kappale 12) tavoin valtioneuvoston vakavaa huomiota hyvään lainsäädäntötapaan. Hallituksen esitys vammaispalvelulain voimaantulon siirtämisestä on annettu noin kuukautta ennen kuin lain on ollut tarkoitus tulla voimaan. Perustuslakivaliokunta toteaa lausunnossaan, että lainsäädännössä on yleisesti syytä pyrkiä johdonmukaisuuteen ja vakauteen (PeVL 1/2017 vp, s. 4).

Sosiaali- ja terveysvaliokunta kiirehtii vammaispalvelulain soveltamisalaa koskevan hallituksen esityksen antamista eduskunnalle, koska eduskuntakäsittelylle on varattava sen vaatima aika ja muutosten hyväksymisen jälkeen tulee myös jäädä kohtuullinen ja riittävä aika valmistautua lain toimeenpanoon. Valiokunta painottaa myös, että soveltamisalaa koskevan hallituksen esityksen valmistelussa on kiinnitettävä erityisesti huomiota vammaisten henkilöiden keskinäisen yhdenvertaisuuden toteutumiseen tarpeen mukaisten palvelujen saatavuudessa sekä huolehdittava riittävästä vaikutusten arvioinnista (*Valiokunnan lausumaehdotukset 1 ja 3*).

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 9/2023 vp sisältyvät 1.—6. lakiehdotuksen.

Eduskunta hyväksyy kolme lausumaa. (Valiokunnan lausumaehdotukset)

Valiokunnan lausumaehdotukset

1. *Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto ryhtyy toimenpiteisiin vammaispalvelulain soveltamisalan, lain ensisijaisuuden ja lain yksittäisten säännösten tarkkuuden kehittämiseksi siten, että kaikki vammaiset pääsevät tosiasiallisesti heille kuuluviin palveluihin.*
2. *Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto varmistaa haavoittuvassa asemassa olevien lasten, kuten autismi- ja neurokirjoon kuuluvien lasten, palvelut.*
3. *Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto varmistaa hyvinvointialueille riittävät resurssit vammaisten ihmisten tarpeenmukaisten palvelujen turvaamiseksi.*

Valiokunnan mietintö StVM 2/2023 vp

Helsingissä 20.9.2023

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Krista Kiuru sd
varapuheenjohtaja Mia Laiho kok
jäsen Kim Berg sd
jäsen Bella Forsgrén vihr
jäsen Hilkkä Kemppi kesk
jäsen Terhi Koulumies kok
jäsen Hanna-Leena Mattila kesk
jäsen Ville Merinen sd
jäsen Ilmari Nurminen sd
jäsen Minna Reijonen ps
jäsen Anne Rintamäki ps
jäsen Päivi Räsänen kd
jäsen Pia Sillanpää ps
jäsen Oskari Valtola kok
jäsen Henrik Wickström r
jäsen Ville Väyrynen kok
varajäsen Laura Meriluoto vas

Valiokunnan sihteereinä ovat toimineet

valiokuntaneuvos Sanna Pekkarinen
valiokuntaneuvos Harri Sintonen

Valiokunnan mietintö StVM 2/2023 vp
Vastalause 1/vihr

Vastalause 1

Perustelut

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi viime vaalikauden lopulla hyväksyttyä ja vahvistettua vammaispalvelulakia ja siihen liittyviä lakeja. Esityksen mukaan kaikki lait siirrettäisiin tulemaan voimaan 1.10.2023 sijasta 1.1.2025. Voimaantulon siirto perustuu Petteri Orpon hallituksen ohjelmaan, mutta hallitusohjelmassa mainitun 1.10.2024 sijaan esityksessä ehdotetaan uudeksi voimaantulopäiväksi 1.1.2025.

En kannata uuden vammaispalvelulain voimassaolon siirtämistä seuraavin perusteluin.

Vammaispalvelulakiin olisi voitu tehdä tarvittavia muutoksia ilman sen voimaantulon lykkäämistä

Esityksessä on kuvattu yhtenä sääntelyvaihtoehtona, että lain voimaantuloa ei lykättäisi. Uusi vammaispalvelulaki tulisi tällöin voimaan alkuperäisessä aikataulussa lokakuun alussa vuonna 2023. Tämän jälkeen lain toteutumista seurattaisiin sekä muutostarpeita arvioitaisiin huolella tehtävän seurannan perusteella. Hallituksen esityksen mukaan tämä vaihtoehto turvaisi vammaisten ihmisten perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen lykkäämistä paremmin, se antaisi parhaat mahdollisuudet seurata lain kustannusvaikutuksia sekä vaikutuksia vammaisten henkilöiden oikeuteen saada tarvitsemansa palvelut, ja sen kautta syntyisi sellaista tietoa, jonka avulla lakiin tarvittavia muutoksia olisi helpompi arvioida kuin hallituksen esittämässä uuden vammaispalvelulain voimaantulon lykkäämisen vaihtoehdossa.

Katson, että hallituksen esityksessä ei ole esitetty vakuuttavia perusteluja sille, ettei uutta vammaispalvelulakia voisi kehittää sen ollessa voimassa, kun otetaan huomioon edellä todettu sekä se perustuslakivaliokunnan lausunnossaan (PeVL 1/2023 vp) painottama seikka, että uusi vammaispalvelulaki parantaa vammaisten henkilöiden perustuslain 19 §:n 1 ja 3 momenteissa turvattujen sosiaalisten oikeuksien toteutumista nykytilaan verrattuna.

Ihmisoikeusloukkauksen lopettavan lainsäädännön voimaantuloa ei pidä lykätä

Valiokunnan saaman selvityksen perusteella esityksessä esitetyt perustelut uuden vammaispalvelulain voimaantulon siirrolle ovat ongelmallisia perustuslain ja Suomen kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden kannalta. Esitys on myös sisäisesti jännitteinen, sillä siinä esitetään koko joukko sellaisia perustuslakiin ja kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin liittyviä näkökohtia, jotka pikemminkin puhuvat ehdotettua voimaantulon siirtämistä vastaan kuin puoltavat sitä.

Ehdotettu uuden vammaispalvelulain voimaantulon siirtäminen tarkoittaisi käytännössä sitä, että vammaispalvelut järjestettäisiin vuoden 2025 alkuun asti vanhentuneen ja osittain puutteellisen lainsäädännön perusteella. Voimassa oleva vammaispalveluja koskeva lainsäädäntö ei nimittäin täytä täysin perustuslain tai YK:n vammaissopimuksen vaatimuksia. Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan (PeVL 1/2023 vp) kiinnittänyt erityistä huomiota siihen, että YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksien komitea on yksilövalitusasiassa antamassa ratkaisussa S.K. vastaan Suo-

Valiokunnan mietintö StVM 2/2023 vp
Vastalause 1/vihr

mi (nro 46/2018) katsonut nykyisen vammaispalvelulain henkilökohtaista apua koskevan sääntelyn rikkovan YK:n vammaisyleissopimuksen 19 artiklaa (eläminen itsenäisesti ja osallisuus yhteisössä) ja 5 artiklaa (tasa-arvo ja yhdenvertaisuus). Tuomas Ojasen perustuslakivaliokunnalle antaman lausunnon perusteella on puolestaan selvää, että viime vaalikauden lopulla hyväksytty ja vahvistettu vammaispalvelulaki sitä vastoin täyttää perustuslain vaatimukset sekä vastaa myös YK:n vammaisyleissopimuksen vaatimuksia.

Hallitus esittää siis käytännössä lykättäväksi sääntelyä, jolla puretaan todettu ihmisoikeusloukkaus. Perustuslakivaliokunta katsoi lausunnossaan (PeVL 1/2023 vp), ettei tämä kuitenkaan muodosta ehdotonta valtiosääntöoikeudellista estettä hallituksen esityksen hyväksymiselle. Tästä perustuslakivaliokunnan kannasta huolimatta katson kuitenkin, että valtion tulisi aina ryhtyä sellaisiin toimenpiteisiin, joilla se lopettaa viipymättä ihmisoikeussopimusten valvontaelinten toteamat ihmisoikeusloukkaukset. Katson, että hallituksen esityksessä esitetyt perustelut (uuden vammaispalvelulain soveltamisalasäännöksen uudelleenarviointi ja lain vaikutusarvioiden puutteellisuus) eivät ole sellaisia, joilla voidaan oikeuttaa valtio jatkamaan ihmisoikeusloukkausta, joka valtion tulisi ihmisoikeusvelvoitteidensa näkökulmasta välittömästi lopettaa.

Lapsen oikeuksia turvaavan lainsäädännön voimaantuloa ei pidä lykätä

Uuden vammaispalvelulain voimaantulon lykkäämistä perustellaan tarpeella varata aikaa lain eräiden säännösten uudistamiseen. Hallituksen esityksestä ja pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelmasta ei kuitenkaan käy ilmi, että uuden vammaispalvelulain säädöksiä, joiden tarkoituksena on turvata vammaisen lapsen oikeutta tarvitsemiinsa vammaispalveluihin, olisi tarkoitus millään tavalla muuttaa jatkovalmistelussa. Siitä huolimatta myös näiden tärkeiden uudistusten voimaantuloa siirrettäisiin eteenpäin.

Hallituksen esityksessä jää hyvin vähälle huomiolle se, että nykyinen lainsäädäntö ei turvaa kaikilta osin perustuslain, YK:n vammaisopimuksen ja YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksen takaamia lapsen oikeuksia. Nykyiseen lainsäädäntöön sisältyy puutteita muun muassa liittyen lapsen oikeuteen vaikuttaa itseään koskeviin asioihin sekä lapsen oikeuteen saada tarvitsemiaan vammaispalveluja. Lapsiasiavaltuutetun lausunnosta käy ilmi, että YK:n lapsen oikeuksien komitea on tuoreissa Suomen valtiolle antamissaan loppupäätelmissä suositellut useita toimenpiteitä, joilla vahvistetaan mm. vammaisten lasten oikeutta yleisopetukseen, kuulluksi tulemiseen ja sosiaaliseen osallisuuteen sekä vähennetään sijoittamista laitoksiin. Uuden vammaispalvelulain säännökset vahvistaisivat osaltaan vammaisen lapsen oikeuksia ja asemaa näiden suositusten mukaisesti. Uuden vammaispalvelulain voimaantulon lykkääminen merkitsee siten lapsen oikeuksia toteuttavan sääntelyn voimaantulon lykkäämistä ilman, että tälle on esitetty hallituksen esityksessä kunnollisia perusteluita.

Perustuslakivaliokunta piti lausunnossaan (PeVL 1/2023 vp) välttämättömänä, että sosiaali- ja terveysvaliokunta selvittää, voiko lapsen oikeuksiin vaikuttava sääntely tulla voimaan vammaispalvelulain alun perin kaavailtuna voimaantuloajankohtana tai muuna hallituksen esityksessä ehdotettua olennaisesti aikaisempaan ajankohtana. Sosiaali- ja terveysvaliokunnassa kuultiin asiasta sosiaali- ja terveysministeriötä, jonka mukaan vammaispalveluja koskevan lainsäädännön kokonaisuudistus on kokonaisuus, josta ei ole tarkoituksenmukaista erottaa osaa säännöksistä tulevaksi voimaan ennen uuden lain uuden soveltamisalan säätämistä. Ministeriön näkemyksen mu-

Valiokunnan mietintö StVM 2/2023 vp
Vastalause 1/vihr

kaan laista ei ole siten mahdollista erottaa osaa säännöksistä tulevaksi voimaan ennen uuden soveltamisalan säätämistä.

Ministeriön vastineessa esitetty ei vastaa kaikilta osin sosiaali- ja terveysvaliokunnan kuulemien asiantuntijoiden näkemystä. Valiokunnan saaman asiantuntijaselvityksen perusteella monet sellaiset nykyisin voimassa olevaan vammaispalvelulakiin sisältyvät vammaisten lasten ja nuorten asemaa turvaavat säännökset, jotka sisältyvät uuteen vammaispalvelulakiin, olisi mahdollista saattaa voimaan uuden vammaispalvelulain alkuperäisessä voimaantuloaikataulussa, vaikka joidenkin toisten uuden vammaispalvelulain säännösten voimaantuloa lykättäisiin. Esimerkiksi uuden vammaispalvelulain 18—21 § voitaisiin saattaa lapsen oikeuksien turvaamiseksi voimaan välittömästi, vaikka muun osan uutta vammaispalvelulakia voimaantuloa lykättäisiin.

Lain voimaantulon lykkäämistä ei voi perustella rahoitusperiaatteella

Hallitusohjelman mukaan koko uudistuksen vuosittainen kustannusvaikutus nykytilanteeseen verrattuna saa olla korkeintaan 100 miljoonaa euroa. Voimaantulon siirtämisen tavoitteena hallituksen esityksessä mainitaan mahdollisuus rahoittaa hyvinvointialueiden uudistus. Hyvinvointialueiden toiminta perustuu olennaisesti valtion rahoitukseen, josta myös rahoitusperiaatteen toteutuminen riippuu. Valtion on myönnettävä hyvinvointialueille niille säädettyjen lakisääteisten palveluvelvoitteiden toteuttamiseen riittävä rahoitus.

Rahoituksen on seurattava palveluvelvoitteita — ja niitä vastaavia asiakkaiden oikeuksia — eikä palveluvelvoitteiden rahoitusta. Rahoitusperiaate edellyttää, että valtio takaa hyvinvointivaltion lakisääteisten tehtävien edellyttämän rahoituksen. Hallituksen on osaltaan varmistettava rahoitusperiaatteen toteutuminen, eikä se voi perustella lainmuutosta sillä, että rahoitusperiaate ei muuten toteudu.

Lain soveltamisalasta, etusijasta ja sääntelyn tarkkuudesta

Perustuslakivaliokunta kiinnitti nyt lykättävää lainsäädäntökokonaisuutta koskevissa lausunnoissaan (PeVL 79/2022 vp ja PeVL 100/2022 vp) huomiota siihen, että ehdotettu sääntely oli siinä määrin epämääräistä, etteivät palvelujen sisältö, niiden saamisedellytykset ja palveluihin oikeutettujen piiri käyneet yksiselitteisesti ilmi laista. Sosiaali- ja terveysvaliokunta teki nyt lykättävään lainsäädäntökokonaisuuteen perustuslakivaliokunnan lausuntojen perusteella useita täsmennyksiä ja täydennyksiä pyrkimyksenään kirjoittaa lain subjektiiviset oikeudet siten, että laki tosiasiallisesti sitä hyvinvointialueilla sovellettaessa turvaisi kaikille vammaisille henkilöille heidän tarvitsemansa vammaispalvelut.

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan asiantuntijakuulemisissa eräät vammaisjärjestöt ja oikeusasiamies ovat kuitenkin tuoneet esiin, että nyt lykättävää lainsäädäntöä olisi tarpeen edelleen tarkentaa. Oikeusasiamies kiinnitti huomion siihen, ettei nyt lykättävässä vammaispalvelulaissa ole selkeästi säännelty lain soveltamisalaa, henkilöpiiriä, palvelujen saamisen edellytyksiä eikä lain suhdetta muuhun lainsäädäntöön. Eräät vammaisjärjestöt kiinnittivät huomion siihen, että lakiin ei ole kirjattu riittävän tarkasti sellaisia palveluja, jotka ovat tärkeitä esimerkiksi liikunta- ja aistivammaisille. Asiantuntijakuulemisissa huomautettiin myös, että laista puuttuvat esimerkiksi

Valiokunnan mietintö StVM 2/2023 vp
Vastalause 1/vihr

lain yhteensovittamista muun lainsäädännön kanssa koskevat säännökset, jolloin jää epäselväksi muun muassa niin se, että syrjäyttääkö vammaispalvelulaki aina sen soveltamisalalla sosiaali-huollon yleislainsäädännön kuin se, että sovelletaanko vammaiselle henkilölle palveluja myönnettäessä aina parhaan palvelun turvaavaa lakia.

Pidän näiden asiantuntijakuulemisissa esiintuotujen mahdollisten muutosten valmistelua perusteltuna, vaikka tällä argumentilla ei voi perustella uuden vammaispalvelulain lykkäystä. Muutokset olisi voitu toteuttaa lain ollessa voimassa.

Lakiin tehtävien muutoksien valmistelun lähtökohta

Vammaispalvelulakia sovelletaan ihmisryhmiin, joilla on hyvin erilaisia palvelutarpeita. Sosiaali- ja terveysvaliokunta on vammaispalvelulain käsittelyn yhteydessä korostanut, että lain tavoitteena on vammaisten henkilöiden keskinäisen yhdenvertaisuuden sekä yhtäläisten oikeuksien edistäminen vamman laadusta ja henkilön asuinpaikasta riippumatta. Keskinäisen yhdenvertaisuuden edistäminen ei kuitenkaan tarkoita sitä, että vammaisia henkilöitä tulisi kohdella yhtenäisenä ryhmänä. Vammaispalveluista säättävän lainsäädännön on oltava niin kattavaa ja täsmällistä, että se turvaa kaikkien vammaisryhmien pääsyn tarvitsemiinsa palveluihin.

Muutoksien valmistelun lähtökohtana tulee olla se, että vammaisten henkilöiden mahdollisuudet tavalliseen, normaaliin elämään taataan yhdenvertaisesti vammattomiin henkilöihin nähden elämän kaikilla osa-alueilla, kuten työelämässä, perhe-elämässä, osallisuudessa yhteiskuntaan ja poliittisessa osallistumisessa. Perustuslakivaliokunta kiinnitti lykättävää vammaispalvelulakia koskeneessa lausunnossaan (PeVL 79/2022 vp) huomiota siihen, ettei esimerkiksi palveluiden eriyttäminen vaikkapa työikäisten ja työiän ylittäneiden välillä sinänsä ole välttämättä ongelmallista, kunhan eroille on hyväksyttävä peruste. Perustuslakivaliokunnan kanta on nähdäkseni tulkittava siten, että vammaispalveluiden palveluvalikoimaa voidaan eriyttää eri vammaisryhmille silloin, kun eriyttämisen taustalla on hyväksyttävät yhteiskuntapoliittiset tavoitteet eikä eriyttäminen vaaranna vammaisten henkilöiden pääsyä tavanomaisessa elämässä tarvitsemiinsa palveluihin. Eriyttäminen ei voi kuitenkaan perustua säästötavoitteisiin, eikä sitä voida toteuttaa esimerkiksi kategorisen ikääntymisrajausten muodossa.

Vammaispalveluiden tuotantoon on liittynyt jo nykyisen lain voimassaolon aikana runsaasti ongelmia. Vammaisten henkilöiden pääsyä heille laissa subjektiivisena oikeutena taattuihin ja heille myönnettyihin vammaispalveluihin on vaikeuttanut tarvittavan työvoiman ja käytössä olevien palvelutuottajien niukkuus. Tämän johdosta esimerkiksi runsaasti henkilökohtaista apua ja kuljetuspalveluja tarvitsevien, sinällään täysin työkykyisten, vammaisten henkilöiden työelämäosallisuus on voinut vaarantua. Kun muutoksia vammaispalvelulakiin valmistellaan, tämäntyyppisiin kysymyksiin oikeuksien tosiasiallisessa toteutumisessa tulee kiinnittää huomiota.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että lakiehdotukset hylätään ja

Valiokunnan mietintö StVM 2/2023 vp
Vastalause 1/vihr

että hyväksytään kaksi lausumaa. (*Vastalauseen lausumaehdotukset*)

Vastalauseen lausumaehdotukset

1. Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto ryhtyy toimenpiteisiin antaakseen eduskunnalle välittömästi esityksen, jolla lapsen oikeuksien kannalta tärkeät viime vaalikauden lopulla hyväksytyn ja vahvistetun vammaispalvelulain ja siihen liittyvien lakien säännökset saatetaan voimaan välittömästi.

2. Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto ryhtyy toimenpiteisiin antaakseen eduskunnalle välittömästi esityksen, jolla YK:n vammaiskomitean ratkaisussa S.K. vastaan Suomi todetun ihmisoikeusloukkauksen lopettavat viime vaalikauden lopulla hyväksytyn ja vahvistetun vammaispalvelulain ja siihen liittyvien lakien säännökset saatetaan voimaan välittömästi.

Helsingissä 20.9.2023

Bella Forsgrén vihr

Valiokunnan mietintö StVM 2/2023 vp
Vastalause 2/sd, vas

Vastalause 2

Perustelut

Kuten nyt käsiteltävässä hallituksen esityksessä (HE 9/2023 vp) todetaan, "voimassa oleva vammaispalvelulainsäädäntö ei täytä täysin perustuslain tai YK:n vammaissopimuksen vaatimuksia". Juuri tästä syystä on eduskunnassa keväällä 2023 hyväksytty perusteellisen valmistelun pohjalta uusi vammaispalvelulaki (HE 191/2022 vp), jonka voimaantulon hallitus nyt haluaa siirtää ja jatkaa perustuslain ja YK:n vammaissopimuksen vaatimusten vastaista tilaa.

Sen lisäksi, ettei voimassa oleva lainsäädäntö vastaa YK:n vammaissopimuksen vaatimuksia, on lapsen oikeuksien yleissopimusta valvova YK:n lapsen oikeuksien komitea (Committee on the Rights of the Child, CRC) vastikään antanut Suomelle suosituksia sopimuksen täytäntöönpanosta lasten oikeuksien edistämiseksi osana sopimuksen määräaikaissäraportointia.

Perustuslakivaliokunta onkin katsonut lausunnossaan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle, että perustuslain 22 §:ään kytkeytyvät syyt ennemminkin puoltaisivat vammaispalvelulain voimaantuloa alkuperäisen aikataulun mukaan kuin voimaantulon lykkäämistä.

Tästä huolimatta hallituspuolueet haluavat kuitenkin jatkaa vammaispalveluiden järjestämistä edelleen vanhojen vammaispalvelulain ja kehitysvammalain perusteella. Siitäkin huolimatta, että hallitus toteaa esityksessään, että voimassa oleva vammaispalvelulainsäädäntö on lisäksi vanhentunut ja osittain puutteellinen.

Uusi vammaispalvelulaki, joka on laadittu perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella ja hyväksytty eduskunnassa yksimielisesti maaliskuussa vuonna 2023 olisi vastannut perustuslain vaatimuksia ja täyttänyt YK:n vammaissopimuksen vaatimukset. Tärkeimpänä kaikesta, se olisi vastannut 20 vuoden odotukseen siitä, että vammaislait uudistetaan ja vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuus turvataan diagnoosista riippumatta tarpeiden mukaisesti. Asiantuntija-arvioiden mukaan, vaikka nyt lykättäväksi esitetyt lait eivät vielä ole tulleet voimaan, eikä niitä siten ole vielä sovellettu, on lain hyväksymisen ja vahvistamisen kautta perustettu lain soveltamisalaan kuuluville henkilöille oikeuksia, joiden toteutumisen viipyminen vaikuttaa heidän perusoikeuksiensa toteutumiseen niitä heikentävästi.

Erityisen voimakkaasti lain lykkääminen vaikuttaa nyt niiden vammaisten ihmisten asemaan, jotka tällä hetkellä jäävät väliinputoajiksi pääsemättä lainkaan vammaispalveluiden piiriin, sekä esimerkiksi vammaisiin lapsiin, joille kuuluvista palveluista ja oikeuksista säädetään vahvistetussa uudessa vammaispalvelulaissa huomattavasti aiempaa kattavammin esimerkiksi asumisen ja lyhytaikaisen huolenpidon osalta.

Nyt lain voimaantulo lykätään alkamaan vuoden 2025 alusta ja lähdetään samalla muuttamaan jo hyväksytyn lain sisältöä aiempaa tiukemmassa talousraamissa. Emme hyväksy hallituksen esitystä ja esitämme sen hylkäämistä.

Valiokunnan mietintö StVM 2/2023 vp
Vastalause 2/sd, vas

Henkilökohtainen apu ja erityisen osallisuuden tuki

Uudessa, nyt lykättäväksi esitetyssä vammaispalvelulaissa saatettiin vaikeavammaisten asema kansainvälisten ihmisoikeussopimusten vaatimalle tasolle. Lailla pyrittiin muun muassa vastaamaan YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksien komitean 7.4.2022 antamaan ratkaisuun asiassa S.K. v. Suomi (nro 46/2018), joka koski henkilökohtaisen avun myöntämistä kehitysvammaisen henkilön omaan asuntoon. Komitea katsoi ratkaisussaan Suomen loukanneen vammaissopimuksen 19 artiklaa (eläminen itsenäisesti ja osallisuus yhteisössä) ja 5 artiklaa (tasa-arvo ja yhdenvertaisuus). Komitea piti mm. ongelmallisena sitä, että valittajan hakema henkilökohtainen apu, joka olisi mahdollistanut hänen itsenäisen asumisensa, evättiin sillä perusteella, ettei valittajan katsottu olevan kykenevä ilmaisemaan tahtoaan. Lainsäädäntö olisi saatettu tältä osin vastaamaan vammaisyleissopimuksessa sovittua uuden vammaispalvelulain säädösten tuetusta päätöksenteosta ja erityisen osallisuuden tuesta voimaan tullessa. Hallituspuolueet eivät kuitenkaan olleet tähän valmiita. Edellyttämme, että hallitus varaa riittävät voimavarat henkilökohtaisen avun toteutumiseksi ja varmistaa, että vammaisten ihmisten oikeudet henkilökohtaiseen apuun toteutuvat tosiasiallisesti ja kansainvälisiä ihmisoikeussitoumuksia noudattaen.

Lasten ja nuorten oikeudet

Hallitus esittää siirrettäväksi lapsen oikeuksien kannalta tärkeiden säännösten voimaantuloa perustelematta tarkemmin syytä tähän. Voimaantulon lykkäämisen syynä ei — ainakaan hallituksen esityksessään niukasti taustoittaman uuden valmistelun mukaan — olisi tarkoitus ehdottaa muutoksia lasten palveluja koskeviin erityisiin säännöksiin. Perustuslakivaliokunta katsoi lausunnossaan, että sosiaali- ja terveysvaliokunnan on välttämätöntä selvittää, voisiko lasten ja nuorten oikeuksiin merkittävästi vaikuttava sääntely tulla voimaan 1.10.2023 kuten oli tarkoitus, tai olennaisesti ennen nyt esitettävää määräaikaa 1.1.2025 aikaisempaan ajankohtana. Esitykseen ei ole valiokunnassa saatu kuitenkaan tarkempaa selvitystä kuin lainsäädännön kokonaisuuteen vetoaminen. YK:n lapsen oikeuksien komitea on vastikään antanut Suomelle suosituksia sopimuksen täytäntöönpanosta lasten oikeuksien edistämiseksi. Suosituksissa kiinnitetään huomiota vammaisten lasten oikeuksiin ja erityisesti inklusiivisen opetuksen edistämiseen, sen resursseihin, toteuttamiseen sekä lasten ja opettajien tukemiseen, vammaisten lasten osallistumiseen yhteiskuntaan ja informoidun päätöksenteon mahdollistamiseen. Lisäksi huomiota kiinnitetään kehitysvammaisten lasten pitkäaikaiseen laitoshoitoon.

Uudessa, nyt lykättäväksi esitetyssä vammaispalvelulaissa lasten oikeuksista on säädetty paljon nykyistä kattavammin, ja näiden pykälien voimaansaattaminen alkuperäisessä aikataulussa tai merkittävästi aiemmin kuin 1.1.2025 olisi tullut selvittää perusteellisemmin. Katsomme, että valiokunnan saama selvitys tältä osin ei ole riittävä, ja että mietinnössä perusteluna mainittu ajanpuute ei ole mielestämme pätevä perustelu perusoikeuksien sivuuttamiseen.

Hallituksen erillinen määräaikainen ohjelma, jossa panostettaisiin lasten ja nuorten neuropsykologisten häiriöiden kuntoutukseen ja kuntoutuspalveluihin Kansaneläkelaitoksen harkinnanvaraisen kuntoutuksen kautta, kunnes uusi vammaispalvelulaki on saatu voimaan, on mielestämme tärkeä, mutta on huomattava, ettei se missään tapauksessa riitä korvaamaan hallituksen nyt esittämää heikennystä laajalle vammaisten henkilöiden joukolle.

Valiokunnan mietintö StVM 2/2023 vp
Vastalause 2/sd, vas

On välttämätöntä, että sosiaali- ja terveysministeriö käynnistää välittömästi selvityksen uuden vammaispalvelulain lapsia koskevan sääntelyn voimaantulon olennaisesta aikaistamisesta ennen 1.1.2025 ja antaa tarvittavat säädösmuutokset mahdollisimman pian eduskunnan käsiteltäväksi. Edellytämme, että hallitus varmistaa, että lasten oikeudet toteutuvat tosiasiallisesti ja kansainvälisiä ihmisoikeussitoumuksia noudattaen. Esitämme asiasta lausumaa. (Vastalauseen lausumaehdotukset).

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lakiehdotukset hylätään ja

että hyväksytään kaksi lausumaa. (*Vastalauseen lausumaehdotukset*)

Vastalauseen lausumaehdotukset

1. Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin tuodakseen eduskuntaan välittömästi esityksen, jolla lapsen oikeuksien kannalta tärkeät viime vaalikauden lopulla hyväksytyn ja vahvistetun vammaispalvelulain ja siihen liittyvien lakien säännökset saatetaan voimaan välittömästi.

2. Eduskunta edellyttää, että sosiaali- ja terveysministeriö selvittää uuden vammaispalvelulain lapsia koskevan sääntelyn voimaantulon mahdollista aikaistamista ennen 1.1.2025 ja antaa tarvittavat säädösmuutokset mahdollisimman pian eduskunnan käsiteltäväksi.

Helsingissä 20.9.2023

Krista Kiuru sd
Laura Meriluoto vas
Ilmari Nurminen sd
Kim Berg sd
Ville Merinen sd

Valiokunnan mietintö StVM 2/2023 vp
Vastalause 3/kesk

Vastalause 3

Perustelut

Hallituksen esityksessä HE 9/2023 ehdotetaan, että 1.10.2023 voimaan tulevan vammaispalvelulain voimaantuloa siirrettäisiin eteenpäin siten, että lait tulevat voimaan 1.10.2025. Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi vammaispalvelulakia, kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain muuttamisesta annettua lakia, sosiaalihuoltolain muuttamisesta annettua lakia, sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain muuttamisesta annettua lakia, mielenterveyslain 19 ja 22 §:n muuttamisesta annettua lakia ja Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain 18 §:n 1 momentin 4 kohdan kumoamisesta annettua lakia.

Hallituksen esitys perustuu Petteri Orpon hallituksen ohjelmaan. Hallituksen esityksen mukaan voimaantulon siirto mahdollistaisi vammaispalvelulain soveltamisalan tarkentamisen hallitusohjelmassa edellytetyllä tavalla.

Vammaispalvelulaki hyväksyttiin eduskunnassa edellisen vaalikauden loppupuolella yksimielisesti sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnön (StVM 52/2022 vp) mukaisena. Kaikki nykyiset hallituspuolueet olivat hyväksymässä lakiehdotusta puoli vuotta sitten.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta ehdotti lakiin lukuisia muutoksia, jotka täsmensivät, tarkensivat ja selkeyttivät säännöksiä. Hallituksen esityksessä on kuvattu näistä eduskunnassa tehdyistä muutoksista erityisesti ikääntymisrajoituksen poistamisen kustannusvaikutusten epävarmuutta. Sosiaali- ja terveysvaliokunta poisti lakiehdotuksesta siihen sisältyneen ikääntymisrajoituksen perustuslakivaliokunnan lausunnon perusteella (PeVL 79/2022 vp). Perustuslakivaliokunta totesi launnonssa, että ikääntymisrajaus olisi hallituksen ehdottamalla tavalla muotoiltuna muodostunut ongelmalliseksi vammaissopimuksen kannalta, eikä sille ollut esitetty riittävästi hyväksyttäviä perusteita. Ikääntymisrajoituksen poisto oli edellytyksenä lain säätämiseksi tavallisen lain säätämisjärjestyksessä.

Keskusta pitää tärkeänä, että viime vaalikaudella eduskunnassa yksimielisesti hyväksytty vammaispalvelulaki tulee suunnitellusti voimaan 1.10.2023. Esitämme tämän vuoksi lakiehdotuksen hylkäämistä. Vammaispalvelulakia on valmisteltu useiden vaalikausien ajan. Lain voimaantulon siirtäminen eteenpäin heikentää vammaisten ihmisten asemaa ja perusoikeuksia eikä ole inhimillistä vammaisten ihmisten näkökulmasta. Tämä on käynyt ilmi myös valiokunnan asiantuntijakuulemisissa.

Vammaisilla henkilöillä on oikeus perustuslain mukaisesti yhdenvertaiseen osallistumiseen ja mahdollisimman yhdenvertaiseen elämään. Heidän tulee saada tämän edellyttämät tarpeenmukaiset palvelut. Vammaisten ihmisten palveluiden rajaamista ja yhdenvertaisuuden heikentämistä ei voi perustella kustannusten kasvulla ja niiden hillitsemisen tarpeella.

Useat hyvinvointialueet ovat olleet huolissaan palveluiden riittävästä rahoituksesta. Rahoituksen riittämättömyyden ohella lainsäädännön nopeat muutokset ja voimaantulon ennakoinnin siirtyminen erittäin lyhyellä aikataululla vaikeuttavat merkittävästi palveluiden suunnittelua ja järjes-

Valiokunnan mietintö StVM 2/2023 vp
Vastalause 3/kesk

tämistä hyvinvointialueilla. Hallituksen aikataulu lain voimaantulon siirtämisessä on hyvinvointialueiden näkökulmasta kohtuuton.

Vammaispalvelulain arviointia olisi mahdollista tehdä tavanomaiseen tapaan myös lain voimaantulon jälkeen. Mikäli lain voimaan tultua havaitaan lain soveltamiseen liittyviä ongelmia, hallitus voi tuoda eduskuntaan uuden lakiesityksen ja esittää muutoksia säännöksiin.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lakiehdotukset hylätään ja

että hyväksytään yksi lausuma. (*Vastalauseen lausumaehdotus*)

Vastalauseen lausumaehdotus

1. Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto varmistaa haavoittuvassa asemassa olevien lasten kuten autismi- ja neurokirjoon kuuluvien lasten palvelut 1.10.2023 alkaen.

Helsingissä 20.9.2023

Hilkka Kemppi kesk
Hanna-Leena Mattila kesk